

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Мария Серафимова, член на научно жури
в конкурс за присъждане на образователната и научна
степен „доктор“ по професионално направление:
Социология, антропология и науки за културата. 3.1
(Теория и история на културата. Теория на религиите)

на КРИСТИНА ГАЛЕНТИНОВА КИРОВА,
редовен докторант към
катедра “История и теория на културата”
автор на дисертация на тема

ОБРАЗОВАНИЕТО НА БЪЛГАРСКИТЕ МЮСЮЛМАНКИ: ЕМАНЦИПИРАНост

НА БЪЛГАРСКИТЕ БОГОБОЯЗЛИВОСТ/ИЛИ

България е страна от Европейския съюз, в рамките на която освен преобладаващото по етническа принадлежност българско мнозинство, живеят представители на различни малцинствени групи, които се отличават се със своята религиозна, етническа и културна принадлежност.

Събитията от последните години и най-вече след началото на бежанската криза и прииждането на все повече имигранти с мюсюлманско вероизповедание към Европа, от особено значение е запознаването и изучаването с начина на живот, навиците и порядките

на мюсюлманите, които са представители на най-голямата малцинствена религиозна общност в страната.

Едва ли проблемът за образа на Другия е бил някога по-актуален от днес. Предпоставките за това са безспорни. Богатите възможности за придвижване предполагат интензивно разместване на различни пластове от население. Така се получава смесване на групи от различна националност, раса и вероизповедание.

Кристина Кирова е редовен докторант към катедра *Теория и история на културата, Софийски Университет „Св. Климент Охридски“*. Тя е посветила своята дисертация на проблем, чието изследване изисква различни нива на анализ и изследователски призми.

Представеният дисертационен труд очевидно е резултат на траен интерес към едно недостатъчно изследвано поле в което се пресичат редица проблемни кръгове. От логическа гледна точка той е построен на няколко нива, чрез взаимодействието на които понятията и категориите се превръщат в инструмент за интерпретация.

Направен е опит за провеждане на задълбочено изследване, в съответствие със заложената теоретична рамка в стремеж към проникване в дълбочина в изследваната материя.

Дисертацията е балансирано структурирана с общ обем 192 стандартни страници и се състои от увод, четири глави, заключение и приложение. Цитираната литература включва 37 заглавия на английски език, 28 на български език, 22 нормативни документа, въпросника на изследването и 12 дълбочинни интервюта.

Дисертационният труд си поставя като основна цел да изясни образователната ситуация на жените мюсюлманки в България. Проучени и анализирани са текстове от Корана и Сунната на Пророка Мухаммад, както и нормите и постановленията на шариата, които засягат положението на жените от ислямска гледна точка.

Откроява се схващането, че жената в исляма въпреки ограниченията от религиозен характер в светски аспект има своето място в социалния живот. Извежда се тезата, че образованието на мюсюлманските жени следва да бъде приоритет на цялостна държавна политика във всяка страна. Мюсюлманките в България могат да се обучават, както в мюсюлманските духовни училища, така и във всяко средно общобразователно училище в страната.

Анализът на понятията се разгръща около религиозния светоглед на жените в исляма и процесите, свързани с тяхната „еманципираност“.

Основен момент в дисертацията е проведеното теренно изследване в град Джебел.

Изследователският интерес Кристина Кирова е насочен конкретно върху образованието на мюсюлманките в България. Като прилага качествени методи тя е провела интервюта с представителки на ислямската традиция в град Джебел.

Авторката определя развитието на изследователските си търсения, като съсредоточени върху положението на мюсюлманските жени в днешно време.

Изведени са причините, поради които се разглеждат измеренията на държавната стратегия спрямо процеса на образование на мюсюлманките в наши дни в български контекст. От културологична гледна точка актуалността на темата за образованието на мюсюлманските жени се определя от изследване на религиозното формиране на жената в исляма в условията на светско обкръжение.

Как се изграждат и социализират хора, които изповядват различна от приетата за официална в една държава религия?

Над какво се надграждат социалната и националната идентичност, ако в основата на възпитанието е залегнала идеята за *Другото*, за непринадлежността към *Нашето*?

Анализът е концентриран около многопластов проблем, свързан със сложен феномен в контекста на съвременната противоречива социокултурна ситуация.

Избраната многоизмерна изследователска перспектива, обхваща различни нива на теоретично обобщение и анализ.

Достойнство на дисертационния труд е ясно дефинирани предмет, цел и задачи.

Реконструирани са класически теоретични идеи, времеви изменения и същностни релефни пластове на изследвания феномен. Тези теоретични конструкции намират място в работата не като самоцел, а като модел за изследване.

Правилно формулираната теза, основна цел и задачи на дисертационния труд, които докторантът е реализирал успешно определено допринасят за нивото на дисертацията.

Научната продукция Кристина Кирова е:

- * ориентирана екъм *актуални и значими* проблеми;
- * Налице са *възможности* за реализиране на самостоятелни проучвания и съпричастност към социологическата проблематика.

В качествен аспект научната ѝ работа се характеризира с:

- * Добро научно равнище,
- * Представени дискуссионни аспекти;
- * комплексен подход;

Дисертацията се нуждае от:

- сериозна редакторска и коректорска намеса;
- усъвършенстване на форматирането;
- прецизиране на някои заглавия;
- терминологичен преглед и уеднаквяване,
- корекция на цитирането.

Бих обърнала внимание на големия брой посочени приноси.

Работата се изгражда и развива чрез единство и взаимодействие на теоретични и емпирични изследвания. Теорията задава ориентирите на целенасочената и осмислена емпирична изследователска работа, която подлага на верификация теоретичните обобщения чрез съпоставянето им със социалната действителност.

Представени са четири публикации, които имат пряко отношение към темата и са свързани със съдържанието .

Материалите и документите към дисертационния труд отговарят на законовите изисквания.

Във всички части на труда различните слоеве - теоретичен, исторически, конкретно-изследователски, са обединени в по-голямата си част органично.

Прави впечатление авторското присъствие, наличието на собствена позиция и стремежът към неординарна интерпретация на изследваните феномени.

Заключение

Цялостната оценка, сериозните постижения, оригиналността и приносните моменти в дисертацията ми дават основание да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Кристина Кирова. Убедена съм, че е постигнато необходимото развитие, което съответства на тази степен.

25 .08. 2019 г.

София

ЧЛЕН НА НАУЧНО ЖУРИ:

(доц. д-р Мария Серафимова)